

mint a szerzők számából is látszik több szerzőtől, több rövidebb tanulmány jelent meg. Megjegyezzük még, hogy az 51 szerző közül 10 szerző egynél több tanulmányt publikált. Ezek a számok arra engednek következtetni, hogy örvendetes módon kiszélesedett a lap írógárdája és ezen belül is azon szerzők tábora, akik rendszeresen, több tanulmánnyal is jelentkeznek az év folyamán.

A tanulmányok témáját vizsgálva, önkényesen 6 csoportot alakítva, a következő képet kapjuk:

1. Általános geodézia	18 tanulmány	31 %
2. Fotogrammetria és alkalmazása	12 tanulmány	21 %
3. Kartográfia, térképtudomány ..	10 tanulmány	17 %
4. Felsőgeodézia, kiegyenlítő számítás, vetülettan	9 tanulmány	14 %
5. Mérnökgeodézia	6 tanulmány	12 %
6. Szakmapolitika	3 tanulmány	5 %

A tanulmányok megoszlása lényegében tükrözi a társadalmi szükségletet, kivéve a mérnökgeodézia területét, amelynek — véleményünk szerint — nagyobb hányadot kellene kitennie. Ez a kérdés azonban nem új, sajnálatos módon azonban ezen a területen nem túlságosan növekszik az írói aktivitás. Fontosak és hasznosak a közölt szakmapolitikai cikkek. A dolgozatok színvonala általában megfelel a széleskörű olvasótábor heterogén összetételét figyelembe véve támasztható követelménynek. Igen hasznos és széles körben olvasott a színes „Szemle” rovat, amely sokoldalúan tájékoztatja az olvasót az időszerű eseményekről, eredményekről.

Szép számmal jelentek meg geodéziai tárgyú tanulmányok egyéb folyóiratokban is. Így a *MÉM—OFTH Műszaki Főosztályának Közleményei* az *ÉKME Tudományos Közleményei*, a *Bányászati Lapok* közöltek számos értékes tanulmányt. Több tanulmány jelent meg *külföldi szakfolyóiratokban* is magyar szerzőktől.

Külön meg kell emlékeznünk az egyelőre társadalmi munkával készülő, kéziratként megjelenő: *Geodéziai és Kartográfiai Tájékoztatóról*, amely néhány éves fejlődés során 1967-ben már jelentőségében túlnőtte kereteit. A mintegy 300 oldalon megjelent 6 számban részben száznál több magyar nyelvű ismertetést, kivonatolt olvashatunk a külföldi szakirodalom leghasznosabb termékeiből, másrészt pedig hazai konferenciákon, ankétokon és hasonló alkalmakon elhangzott magyar és külföldi előadások anyagát kapjuk meg. Ezek mellett sok-sok rövid hírben tájékoztat időszerű eseményekről, eredményekről. Külön ki kell emelni a kéthónaponként megjelent Tájékoztató tartalmi időszerűségét, azt a körülményt, hogy általában nem többhónapos elmaradásal tájékoztatja olvasóit, ellentétben egyes nagy nemzetközi fórumokkal. Színvonala népszerű, így alkalmas szerepének betöltésére, a műszaki társadalom legszélesebb rétegeinek gyors tájékoztatására. Éppen ebben látjuk a Tájékoztató fontos szakmapolitikai, társadalmi szerepét, ami miatt, véleményünk szerint, szervezett alldandó támogatást érdemelne, hogy önálló kiadvány szintjére lehessen emelni.

Geodéziai irodalmunk áttekintésekor hiányként kell megállapítanunk, hogy sajnálatos módon gyakorlatilag nincs lehetőség az 1—2 év terjedelmet meghaladó hosszabb kutatási beszámolók, disszertációk, tanulmányok közlésére. A *MÉM—OFTH Műszaki Főosztályának Közleményei* által nyújtott lehetőség az igényeknél jóval kisebb, így nélkülözünk az olyan jellegű füzeteket, amit például a Német Geodéziai Bizottság (DGK) 3 fő és több melléksorozatban rendszeresen kiad. Viszonyaink között komoly előrehaladás lenne legalább egy ilyen jellegű évi kb. 12 füzetes sokszorosított kiadványszerozat megindítása.

Ugyancsak hiányként állapítható meg, hogy szinte teljességgel hiányoznak a lakosság széles rétegeit tájékoztató nagy példányszámú lapokban, folyóiratokban megjelenő, szakterületünkét népszerűsítő, ismeretterjesztő tudományos cikkek.

Összefoglalásként megállapíthatjuk, hogy geodéziai irodalmunk 1967-ben jelentősen gazdagodott, tudományos, műszaki fejlesztési és társadalmi feladatát lényegében jól betöltötte.

Dr. Biró Péter

Geodéziai konferencia Sopronban

A Geodéziai és Kartográfiai Egyesület Soproni Csoportja megalakulásának 10. évfordulója alkalmából, augusztus 21—24 között, több mint 300 hazai és külföldi szakember részvételével geodéziai konferenciát tartott. A konferenciát dr. h. c. mult. dr. *Tárczy-Hornoch Antal* akadémikus nyitotta meg, utána dr. *Homoródi Lajos* a GKE elnöke, *Kocsis József* a soproni Városi Tanács VB elnökhelyettese és dr. *Gunda Mihály* a MTESZ soproni szervezetének elnöke üdvözölte a konferencia résztvevőit.

A konferencián a következő előadások hangzottak el:

Dr. h. c. dr. Ledersteger, Karl (Bécs): Neue Betrachtungen zum Normalsphäroid der Erde.

Dr. Barvir, Alois (Bécs): Statik und Geodäsie.

Dr. Hauer, Friedrich (Bécs): Vermessungsarbeiten unter Tag für grobstädtische Verkehrsbauwerke.

Dr. h. c. mult. dr. Tárczy-Hornoch Antal: Pörgettyűvel mért nyitott sokszögvonala végpontjának középhibái.

Dr. Homoródi Lajos: A földmérőképzés néhány problémája.

Dr. Bezegh László: Radiálortoszkópia, egy új fotogrammetriai kiértékelési eljárás.

Rabi István: Torzulástérképek fényképezése, a torzulások sajátosságainak figyelembevételével.

Dr. Alpár Gyula—Somogyi József: Lehetőségek a sorháromszögölés szabályos hibáinak csökkentésére.

Molnár László: Fotogrammetriai hálózatok kiegyenlítésének tapasztalatai.

Gebry János: A pontosság és gazdaságosság kölcsönhatása a fotogrammetriai városmérésben.

Faváry József: Nagyméretarányú fototérképeink megbízhatósága.

Gerencsér Miklós: Újabb eredmények a légifelvétel teljesítőképességének növelésében.

Dr. Mitter, Josef (Bécs): Erfahrungen bei Geodimetermessungen im Hochgebirge — Verschiedene Probleme bei elektronischen Entfernungs-messungen.

Tóth Pál: Szabatos kompenzátoros felsőrendű szintezőműszerek konstrukciójának optimális feltételei.

Pusztai Ferenc: A giroteodolitok fejlesztésének lehetőségei.

Gallai Gyula: Fénytáv mérők mérési metodikái.

Pollák Ervin: Geodéziai műszerállványok korszerű követelményei.

Gulás István: A horizontális ingák néhány műszertani problémája.

Dr. Fialovszky Lajos: A körosztásvizsgálat Heuvelink-féle módszerének továbbfejlesztése.

Sevalović V. (Belgrád): Az asztronómia alapvető problémáinak jelenlegi állása és fejlődésének jelentősége a geodéziai asztronómia számára.

Raum Frigyes: Gépesítési és automatizálási törekvések a BGTV-ben.

Winkler György: Tapasztalatok a Koordinat hazai alkalmazásánál.

Szent-Iványi György: Városméréseink állása, műszaki és szervezési kérdések.

Nagy Lajos: Győr belterületének felmérése hagyományos módszerekkel.

Láng Gyula: Városi belterületek 1 : 1000 méretarányú új felmérése fototérképek alapján.

Németh Gyula: Szombathely város felmérésének pontossági és gazdaságossági vizsgálata.

Dr. Horváthi Lehel: Kőzetmozgásmérési módszerek a bányászatban.

Dr. Ormos Károly—Hegedüs Gyula—Horváth Imre: Kőzetmozgások meredekdőlésű széntepek lefejtése esetén.

Bérces József: A bányamérés feladata bányászati rekonstrukciós munkáknál.

Jobb József: Iránymeghatározások giroteodolittal, valamint hosszú vágatok mérési problémái a Mecseki Ércbányászati Vállalatnál.

Usanda Ferenc: Tapasztalatok 4000 km föld alatti vezeték felkutatásánál, felmérésénél.

Kóhalmy Gábor: A Béke barlang jósvafői tárójának szabatos áttörési mérése.

Kántor Károly—Tisza Sándor: Geodéziai interferométerek.

Dr. Balázs László: Az új földmérési és térképészeti jogszabály elvi kérdései.

Nagy Pál Jenő: Belterületek és zártkeretek felmérésének időszerű kérdései.

Győry János: Alappontsűrítési kérdések a fotogrammetriai feldolgozással kapcsolatban.

Török István: A panelházak ellenőrző méréseinek eredményei.

Gellai István: A BGTV vidéki kirendeltségeinek feladatai az új gazdasági rendszerben.

Dr. Halmos Ferenc: Hibavizsgálat és kölcsönös függőség sokszögelési mérések számításánál.

Dr. Kolozsvári Gábor: Bányászati szintezési vonalak zárati hibáinak elosztása az alappontok hibáinak figyelembevételével.

L'auvé Ottó: A modern matematika alkalmazása a hibaelméletben.

Koren István: Mikrofilmezés a mérnökgeodézia szolgálatában.

Tamás László: A bányamérésben használt földi fotogrammetriai eljárásoktól várható pontosság.

Tisza Sándor—Tőkés Szabolcs: A lázerek geodéziai alkalmazásai.

Az előadásokat részletesebben nem ismertetjük, mert magyar— és kivonatban német — nyelven a résztvevők megkapták.

A konferenciához kiállítás is csatlakozott, amelynek térképkiállítási részét a BGTV soproni osztálya, a műszerkiállítást pedig a Magyar Optikai Művek rendezte. Mind a kettő nagyon hasznos volt, és kiegészítette a konferencia előadásain hallottakat.

A programból a kellemes társadalmi események sem hiányoztak. Vacsora a Fenyves szálló éttermében, látogatás a fertői kastélyban, valamint a Haydn hangverseny teszik emlékezetessé a konferencia szabad óráit.

Ha csak azt mondjuk, hogy soproni barátaink a konferenciát gondosan és zökkenőmentesen rendezték, nem mondtunk el mindent. A magyar geodéziának Sopron egy erős bázisa, ezt mindenki tudja, mégis jóleső volt tapasztalni azt a gondosságot, amivel a konferencia tudományos értékét biztosították és azt az osztatlan lelkesedést, amit a konferencia és kiállítás ügyeit intézték. Ezek után úgy hisszük, hogy Lóránt Ödön a GKE soproni csoportjának elnöke, zárszavában nem hiába mondta, hogy viszontlátásra Sopronban a jövőben rendezendő konferencián is.

Raum Frigyes

A Nemzetközi Fotogrammetriai Társaság XI. kongresszusa

A Nemzetközi Fotogrammetriai Társaság 1968. július 8—20 között Svájcban tartotta a XI. kongresszusát. A rendező ország a Genfi-tó partján fekvő, festői szépségű Lausanne városát jelölte ki a kongresszus színhelyéül, épületéül pedig a lenyűgöző méretű Beaulieu palotát.

A világ minden tájáról érkeztek Lausanneba a fotogrammetriát művelő szakemberek. 78 országból 1025 hivatalos küldött és több száz érdeklődő jelent meg a kongresszuson. Hazánkat 6 küldött és 9 érdeklődő képviselte. Tudósok, tervezők, műszerépítők és gyakorlati szakemberek találkoztak, hogy számot adjanak az elért eredményekről, kicseréljék tapasztalataikat, és kijelöljék az elérendő célokat.

Az ünnepi megnyitón Harry H. a Nemzetközi Fotogrammetriai Társaság elnöke üdvözölte a megjelenteket. Ismertetve a kongresszus által megoldandó feladatokat és bejelentette, hogy a Szovjetunió is felvételét kérte a Nemzetközi Fotogrammetriai Társaságba. Egyben üdvözölte a hivatalosan első ízben megjelent szovjet küldötteket.

A kongresszuson a fotogrammetria széles területének megfelelően az alábbi hét fő témakörben, hét bizottságban folytak az előadások és viták:

I. Légifényképezés és navigáció.

II. Elmélet, a kiértékelés módszerei és műszerei.

III. Légi-háromszögelés.

IV. Fotogrammetriai térképezés.

V. Nem topográfiai célú fotogrammetria.

VI. Oktatás, terminológia és bibliográfia.

VII. Fotointerpretáció.

A magyar résztvevők érdeklődési területüknek megfelelően vettek részt a különböző bizottságok ülésein. Sajnálatos, hogy a zsúfolt program miatt, teljes előadás alig hangzott el, csupán az írásban benyújtott anyag rövid, 5—10 perces ismertetésére adott lehetőséget a rendezőség. A teljes írásbeli anyagot viszont valamennyi hivatalos résztvevőnek átadták, így legalább a későbbiek során mód nyílik részletes tanulmányozására.

A résztvevő nemzetek egy része írásbeli beszámolót készített a fotogrammetriai tevékenységéről. A nemzeti beszámolók között szerepelt a magyar beszámoló is, amely mind kivitele, mind tartalma tekintetében méltó társa volt a többi nemzeti beszámolóknak.

Magyar részről két előadás hangzott el a kongresszuson. Az I. Bizottságban Gerencsér Miklós ismertetette az integrális denzitométeres előhívó készülékét, amely lehetővé teszi a hívási folyamat állandó műszeres ellenőrzését.

A II. Bizottságban dr. Bezzegh László „A radiál-ortoszkópia, mint új fotogrammetriai kiértékelési eljárás” címmel ismertetett ortofototérképek egyszerű és gazdaságos elkészítésére vonatkozó elgondolásait. Mindkét előadást nagy érdeklődéssel hallgatták a termet teljesen megtöltő résztvevők.

Anélkül, hogy a kongresszuson elhangzott, illetve a kongresszus alkalmával benyújtott előadásokról átfogó értékelést adhatnánk (erre csak az előadások anyagának részletes tanulmányozása után lesz lehetőség) megállapíthatjuk, hogy a műszerfejlesztés, az automatizálás és az ortofotogrammetria problémája kiemelkedő szerepet játszott.

A műszerfejlesztés 1964—1968. évek között elért eredményeiről Schermernhorn tartott előadást. Az általa megemlített fontosabb műszereket a kiállítás anyagának ismertetésénél tárgyaljuk.

Több előadás foglalkozott az automatizálás jelentőségével, amely megkönnyíti a térképezésben az ember munkáját, meggyorsítja és biztonságosabbá teszi a fotogrammetriai feldolgozást. Hátrányként említették viszont, hogy a teljes automatizálás ma még nagyon költséges, amit a Wild A 2000 Sztereomat példája is bizonyít. Ez a készülék automatikusan készíti bármely terepről fototérképet, és közben elvégzi a domborzat kiértékelését is. Ára körülbelül 180 000 dollár. Megemlítették azt is, hogy a korrelátorok komplikált elektromos, illetőleg elektronikus berendezésében jelentős a hiba lehetőség, a hiba elhárítása sokszor nagyon körülményes. Az említett nehézségek ellenére a jövő útja a fotogrammetria területén is az automatizálás.

Rendkívül jelentős helyet foglalt el az előadások között az ortofotogrammetria, amely domb- és hegyvidéki területről készült légifelvételekből is képes, a domborzat magasságkülönbségeiből adódó torzulás kiküszöbölésével, fototérképet készíteni. Az előadók megállapították, hogy a fotogrammetriának ez az új iránya mindinkább tért hódít, és mindinkább alkalmas nagyobb méretarányú (1 : 2000—1 : 5000) térképezési feladatok megoldására. Előnye, hogy a sztereo-fotogrammetriai kiértékelésnél gyorsabban tudja a síkra jzai és a domborzati adatokat szolgáltatni. Az eljárás nagymértékben automatizálható, és az ortofototérkép tartalma részletesebb, mint a vonalas sztereokiértékelés. Az ortofototérkép a fényképezés pillanatának megfelelően mindent ábrázol. Az ortofoto berendezések egy időben képesek elkészíteni a fototérképet, és elvégezni a domborzat kiértékelését.

Az eljárás hátrányaként említették, hogy a profilvonalak alapján készített domborzatrajz a mikrodomborzati formákat nem tünteti fel olyan részletesen és hűen, mint a vonalas sztereokiértékelés. Ez különösen nagyméretarányú térképezési feladatok megoldása esetén jelent hátrányt. Felvetődött az orto-fotogrammetriának az a hátránya is, hogy lényegében csak a részen át lefényképezett mozaik közepre szedte fogadható el transzformálnak, a részek szélein azonban már meg nem engedett eltérések is jelentkezhetnek. Igaz, hogy a mozaikok hibahatáron belüli csatlakoztatására már megfelelő megoldást találtak. Brucklacher szerint a mozaiksávok csatlakozásánál jelentkező eltérések szélső esetben sem